

Titel: En Samtale imellem Democritum og Heraclitum om vore Tidens Contrast eller stridige Ting tilligemed en nye Opdagelse ved Natbordet alt sammen samlet ved Professor Babe. den 6.te Junii imodtaget.

Citation: "En Samtale imellem Democritum og Heraclitum om vore Tidens Contrast eller stridige Ting tilligemed en nye Opdagelse ved Natbordet alt sammen samlet ved Professor Babe. den 6.te Junii imodtaget.", i *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 17*, J.R. Thiele, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_017-shoot-workid1_017_012.pdf (tilgået 26. marts 2023)

Anvendt udgave: Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 17

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

En Samtale imellem Democritum og Heraclitum

om

vore Tidens Contrast eller stridige Ting, tilligemed

en nye Opdagelse ved Natbordet

altsammen samlet ved

Professor Babe.

den 6te Junii imodtaget.

Kiøbenhavn, 1771.

Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. Rudolph Thiele.

2

3

Democritus.

Forunderligt er det, at vi just begge skal samles i dette Land; jeg er reyst her til, for at faae noget at lee af, da dette Land skal være bleven mangfoldig frugtbar paa Løyer, og leeværdige Ting; og du er uden Tvivl kommen herhid, for at græde.

Ja, vi skal finde her Materie for begge, vore Karakteerer; du at græde og jeg at lee. Hør nu til:

4

Saa fløy en Yngel frem af Lasters skidne Skum. Og for Betragtninger os gav et frugtbar Rum. Har du iagttaget den nye Tænkemaade, der er opkommet her til Lands?

Der er nu ikke meere noget Spor af de gamle eenfoldige Træk, der i gamle Dage gjorde dig og mig opmærksomme.

Nyheder har gjort Folk gandske ukiendelig baade for dig og mig; men de har frembragt nye Frugtbarheder for min latter og din Graad.

Heraclitus.

Nu vel! Democrite! hvad kan du da saa hierterlig lee af?

Demoeritus.

Jeg leer af, at see i hin huus en gammel, Mand ganske henrykt over sin Kones idelige Udgang, at begynde at skrive en ømt kjerlighedens Brev til en Natsøster, som han ind byder for derved at skikanere sin Kone, og føre hende ind paa en bedre Vey.

5

Heraclitus.

Atter et Oprin, som fortiener mine Taarer; vil en Mand bruge, de aller forkierteste Midler, for at føre sin Kone til en dydig Eftertanke? Og vil Konen bringe sin udydige Vandel saa vidt, at hendes Mand skal derved lære, at forsøge, om Lasterne kan føde de samme Fornøyer af sig som Dyderne?

Demokritus.

Jeg seer i hint Kammer en ung Informator i Begreeb med at lære en 15ten Aars Pige sin Christendom. Den lille Jomfrue synes, at hendes Catekismus bruger alt for tørre Udtryk, tager derfor med et vittigt Øyekast en Bog, kaldet: Sophaen op af sin Lomme, Begynder at give Informatoren Lexioner, som han meget graadig imod tager; Jomfruen fortæller ham videre, at det nu omstunder seer kuns slet ud med de fleeste Natborde, og at man paa de fleeste seer ikkuns opkaagte Rariteter, og ingen synderlige Original Paafund, der burde udmærke en Nations rige Genie og favre Smag. Informatoren bliver med et gandske versligningsindet, lukker Catekismusen i, og lukker de fordæktteste

6

Gange op i Kongens have for vor lille Jomfru, der for en Kys sælger ham sin heele Agtsomhed; han taler meget rørende om den vigtige Fordeel, med hvilken man kan der i de Mørke Kroge tale med hinanden; Hand mærker en sælsom Trang i alle sine Lemmer til at spadserer did hen, og Jomfruen klager over en stærk Hovedpine, som man indbyrdes venter at forjage ved den sunde Lugt af Krudet, imidlertid kommer Mama ind med en 10 skilling, som Informatoren faaer for Timen (thi han har Ord for, et han informeerer meget trofast) Jomfruen proponerer sin Hovedpine for Mama, der veed ingen bedre Meddel at forjage den paa, end ved at gaae i Kongens have, og hun kiender ingen oprigtigere Siæl, at ledsage hendes unge Datter, end de troe Informator. Nu gaaer de derhen, men vi vil see til, at vi igien kan treffe dem.

Heraclitus.

Og dette kan du lee af: Den, der er sadt til at veylede Ungdommen paa den slette Dydens bane, fører den ind paa Forførelsens krogede Veye, hvor hver andet Fied er et Fald, og hver Fald et nyt Skridt, til Fordervelsen.

7

Forældre ere saa uagtsomme over deris Børns Velfærd, at de end og betaler vel de, der forvikler og forvilder dem, i Haab at de daglig tager til i Visdom, Alder og Dyder.

Hvorfra kommer denne Forblindelse, uden fra en al for liden og sørgeløs Omgang og Fortroelighed med sine Børn, og en al for stor Indladelse i Verdens Handlinger deels ved Føyten ud af Huuset, deels ved et uanstændig og ryggesløs Indløb af mistænkelige Folk i Forældrenes Huuse.

Democritus.

See hist Bag Spring-Vandet, og hør hvor det mumler. Vi vil see og høre hvad der gaaer for sig; det er vist nok nogle af dem, der ey kan fordrage det forblindede Skiær af de mange illumineerte Lamper. Lad see engang!

En Kræmmer med Lommerne fulde af Studenter-Hovre 5 brogede Fruentimmer alle med glatte Tunger, 3 Danse-Mestere med meget hurtige Been, og en Informator med sin Skolar. Nu har vi seet! lad os nu høre!

8

Kræmmeren aabner Ballet, som den, der Har meest Slikkerie (dette Kram hjælper ogsaa en Smule) Han forsikrer, al Kiøbenhavn nu er i sin fulde Flor, og at den uskyldige Spadseren skaffer Haandværks-Mænd, Skrædere og Skomagere nok at fortiene, — dernæst begynder de 5 Jomfruer en Samtale, der gotgiør os hvad vi har tabt, ved ikke længer at høre det kiere Sangværk om Middagen. Informatoren og Jomfruen hører til en Smule, men strar derpaa forsvinder, og søger et rorligere Sted, hvor de kan begyndte paa at fordrive Jomfruens Hovedpine. Tys! her lugtes, her famles, her sukkes, her viskes nu forgik Hovedpinen, og vor Informator, der saa snart blev forvandlet til Doktor og Nathelt, iler frem af Buskene med sit Seyerstegn, som er en smuk Sølvdaase, der var just den Pris, der var udsadt af Jomfruen for dem der først og snarest kunde fordrive hendes Hovedpine.

(Stakkel! hun er godhiertig; hvem er ikke det, naar man faaer Værd for sin Gave?)

Heraclitus.

O! hvor regierer ikke Daarlighed her! alting er forkiert. Istæden for et par varme Vaf-

9

ler, som Mama burde forøde paa sin Datter, for at fordrive hendes Hovedpine, koster det en Sølvdaase, at kurere saa ringe en Sygdom.

Democritus.

Ney hør nu! her er noget at lee af! see hvad jeg fandt. Jeg maae til at læse!

Allerdurchlautigste Dame

Høyvelbaarne Frue og sindrige Naade!

Deris skrækkelige ærbødige Tienere, Herr Professor Babe, bekiendt ved sine mirakuløse Opfindelser af Stinkepotter, Balsambøsser, lugende Vande og krydrede Puddere & c. & c. & c. falder ned for deris Naades Skiød, dette Hemmeligheds Faldested, hvor saa mangen ædel Hund har faaet sin ret forunderlige Opdragelse, og kysser ret regelmæssig enhver Fold i deres Naades Skiørt, hvorudi de har opelsket saa mangen kiøn Yngel af Fruentimmerets hoppende Plagefogder, og i dybeste Underdanighed fordrister mig til, at nædlegge for deris Naades Fødder, som tør slaaes med Pavens Tøfler om, hvem der har faaet de fleeste Kys af Mennesker eller Hun-

10

de, Planen til en nye og just fordi den er nye, nyttig Opfindelse paa min Ære forært til Fruentimmerets Natbord. Jeg har en ydmyg Kompliment til deris Naade fra Bryllups Guden, som formedelst en indfaldende sælsom Tildragelse med et par Brudfolk vester ud paa Landet i Planeten Venus har været forsinket, og givet mig sin troe Tiener, nogle af sine Handlinger i Hænde.

Jeg har rigtig overleveret deris Naades Suplik til ham, som, de erindrer, handlede om, at hand vilde give dem Bevilnings-Brev paa, at sørge for Popegoyernes disse nyttige Kreaturers Opdragelse, der ere nu blevne høyst fornødne iblant os.

Deris Naade erindrer tillige de Beklagelser, de fremførte i somme Suplik om de mange Fuskere, der knap paa et Aar kan lære denne vittige og vigtige Fugl at raabe Handrey, naar det passer sig, da de forsikrede for en billig Penge at lære disse Fugle ikke alleene alle Skiølds-Ord, men endogsaa alle de artige Eeder og Bander, som klinger vel paa Tungen af Popegoyen, men jeg vil betroer deris Naade en Hemmelighed, som jeg vil skrive med smaa Stil, at ikke eenhver skal faae det at vide.

11

Gudinde for Visdom var tilstæde, da Bryllups Guden læste deris Suplik, og fi! deris Naade! han læste den høyt, men Minerva svarte. Det er ikke smukt, at slæbe fremmede Fugle ind i et Rige, og lære dem landets Sprog, paadet at de kan bande, og skkiælde Rigets Børn ud. Danske! hvorlænge vil I taale, at de slemme fremmede Fugle skal fixeere jer.

Nu har jeg forrettet mit Ærende. Nu vilde deris Naade tillade mig, at tale et par Ord om min Plan.

Forleden Dag kom jeg ind til Jomfru Klipnet, denne saa uundværlige Jomfrue i det meneskelige Sæleskab sad og græd saa stærk, at hendes Tøfler bleve fulde af Taarer, og heel usunde for hende at bære, da hun Dagen efter fik Hoste og Snue af disse to vaade Kreaturer.

Men hvad græd hun for? Ach! jeg græder med, hver eengang! Den kiere Jomfru havde mærket, hvor vinterligt det saae ud i de arme Mandfolks Hierter, der ingen levende Indtryk havde faaet af de allerkiereste Skiønpletter; hun forsikret, at nu omstunder har Mandfolke Hierterne lutter gemeene Følelser, fordi man ingen nye Skikkelse havde paa Skiønpletterne.

12

De 3 kantede, 4 kantede, 6 kantede, kort at skige, alle de mathematiste Skiønpletter avlede kuns flygtige Tanker i Mandfolkenes Indbildning, men alle de kierlige Tanker vilde ikke saa meget som lægge sig til hvile en eeniste Nati deris Hierne, men bissede frem og tilbage uden mindste Fordeel for Fruentimmerets artige Hensigter.

Jeg forsikrer deris Naade, at jeg ret toreg Deel i Jomfru Klipnets Taarer, som vore meer end billige og rimelige.

Jeg lofte hende, at jeg paa min Ære skulde raade Boed paa denne skrækkelige Ulykke, og at dette og meere skulde blive forbedret i Nat bord-Opsatsen.

Nu har jeg udtænkt et Slags Skiønpletter, som jeg kalder alphabetske Skiønpletter, det er at sige, en hver sort Figur forestiller et Bogstav i Alphabetet; her faaer en hver Beliebt uformærkt Begyndelsen af sit Navn at

see.

Nok en Opdagelse, som fører en usigelig Nytte med sig. Jeg har et Slags Sætter til dem af en velsignet Bonitet.

13

Oven paa bliver Babels Taarn forestillet paa en levende og røstende Maade temelig livagtig; omkring ved Siderne sees en meget konstig Aletan, altsammen af Kniplinger i Filegran-Arbeide; man har tillige vidst at anbringe en fordækt Gang af lutter Maline, som er ud arbeidet overmaade net og tæt, og skal forestille det Gitterværk, som forvarer de Klostere, hvorom Fruentimmerne saa Hiertelig gierne taler med unge Mandfolk, som ere saa bestialske forvovne, at nævne det gruelig-formastelige

Ord: Brude-Seng.

Bag til paa Sættet ere to Spidse anbragte, som temmelig vel og rigtig forestiller et par Horn. Disse to Spidse kan vries efter alle Slags Vinde, som de unge hidsige Elskere gjør, naar de i en desperat Hyrdetone kalder de kiere Fruentimmerne: de Grumme, endskiønt somme Fruentimmeres Grumhed bestaaer alleene udi, at de regalerer disse sultne Smaaherrer med en Tass Skokalade eller en halv Flaske-Vin, alleene for at have nogle Løyer af dem en Afterstund imellem.

Fornævete to Spidse paa Sættet har end ogsaa den besynderlige herlige Kraft, at naar

14

de vries frem ad, og til al Lyke forestiller et deylig Kreatur med Kniplings Horn, saa tager saa vel fornuftige Mandfolk, som de ækle Spradebasser Flugten, da Sættets Figur nød vendig maae enten opvække Latter eller Væmmelse.

Foran paa Sættet sees et vis Navn i Træk istæden for en Bæve-Naal; det er neden under belagt med Folie (paa dansk: Daarlighed) og skinner som en stor Fortræd.

Dette er noget andet, mine Smukke, end Sættet med Kam.

Og til Beviis paa, at dette nye Slags Sætter skal. og bør Kanoniseeres, da de rigtig nok gjør dens Virkning, vil jeg fortælle dem et Mirakel, som er skeet ved disse Sætter;

Trine Junkers, en Pige af en forunderlig Rethed, som har en Gang, der maatte charmere enhver som kan lide, at Pigerne dantser paa Gaden og ved alle Leyligheder; thi man skulde snart troe, at der sadt en Dantsesemester i hver en Hofte paa vor lille Trine;

Men Pigen er født til at vrikke,

Hvad enten man leer eller ikke.

15

Denne lille Pige var paa et Bal, hvor jeg fik hende overtalt til, et tage et af mine nye Sætter paa, som gav hende et allerkieste Udseende. Tilforn blev alle Mandfolk bange for lille Trine, alleniste for en lille Feyls Skyld, hun havde i sit Ansigt, (halvandet Oye havde hun mistet i en fæl Sygdom, hendes Næse gaaer lidet afsides forbi, og hendes Mund kan kuns rose sig af en Lippe, men hvad kan disse Smaating skade, naar Pigen for Resten er rask.) Nu bleve to unge gyldene Herrer forskrækkelig forliebte i hende, men hvorfor? Ach! for Sættets Skyld. Dette Sæt indfatter et Ansigt ligesaa net og tæt, som de store lærte Parykker indfatter et mavert forstuderet Hoved.

Da Ballet var til Ende, og man skulde hjem, tilbød de to forgyldte Smaaherrer vor Trine en Plads i Karossen; Tilbudet var god for hende; thi tilforn kom hun til Ballet med et par Træskoe, for ey at forderve hendes blaa Skoe, der vor gjorde af Ridderbaand, og som en afdanket Kammertiener havde givet hende for en lille Søndags Tieneste. Vognen blev fuld af Caresser alleene for Sættets-Syld, og man glemte gandske og aldeeles hendes naturlige Feyl.

16

I vanskabte Førængelige! Benytter eder, af dette Sæt, saa vil det gaae eder vel.

Heraclitus.

Nu! det maae jeg sige, at du kan komme Folk til at lee; dette er den første gang, jeg har leet i mit Liv.

Leer nu alle med par Compagnie, saa har I ingen Tort deraf.